УДК 81’255.2:81’373.23:820-31
DOI https://doi.org/10.32782/2710-4656/2026.5/35

Донець С. М.
https://orcid.org/0000-0002-7191-0648
Український державний університет залізничного транспорту

Нешко С. І.
https://orcid.org/0000-0001-7075-6805
Український державний університет залізничного транспорту

Ель Кассем О. В.
https://orcid.org/0000-0003-3361-1804
Український державний університет залізничного транспорту

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВЛАСНИХ ІМЕН ПЕРСОНАЖІВ В РОМАНІ «GUARDS! GUARDS!» ТЕРРІ ПРАТЧЕТТА

У статті представлено ґрунтовне лінгвістично-стилістичне та перекладознавче дослідження особливостей відтворення комічного потенціалу власних імен у романі Террі Пратчетта «Guards! Guards!» у його українському перекладі. Встановлено, що ономастика автора в межах його літературного всесвіту значно виходить за межі простої номінативної функції. Вона працює інструментом для моделювання іронії, сатири, гротеску та характеристики персонажів. Проведений аналіз засвідчує, що власні назви у художньому просторі Т. Пратчетта постають стилістичними одиницями, які мають на меті збагатити образи персонажів твору, зробити їх виразними, розкрити їхній соціальний статус екстралінгвістичним способом, створити сатирико-емоційний ефект. Асоціативні імена слугують концептуальним підґрунтям вербального гумору, що, за задумом автора, зчитує читач. На матеріалі досліджуваного корпусу онімних одиниць охарактеризовано функціональну специфіку застосування таких перекладацьких стратегій, як калькування, практична транскрипція, а також семантико-смислова адаптація. Досліджені особливості відтворення постійних і ситуативних функцій власних імен. Вони визначаються в тексті перекладу фонетичною деформацією, прихованими етимологічними алюзіями, посиланнями на історичні та культурні реалії грою слів. Транслітерація забезпечує збереження фонетичного збігу звучання англійського антропоніма, але часто призводить до втрати асоціативних, соціокультурних та гумористичних конотацій. Переклад конотативно забарвленої лексики вимагає застосовувати компенсацію/адаптацію або використовувати позатекстові коментарі для повноцінної передачі емоції, експресії, які оригінальний текст викликає у читача. Семантичне калькування та морфологічна адаптація власних імен, а саме антропонімів, слугують у текстах оригіналу та перекладу інструментом для відтворення сатиричного дисонансу між високим стилем та пародійним характером персонажів. У ході дослідження доведено значущість стратегії динамічної еквівалентності, яка дає змогу відтворити авторські імена Пратчетта та зберегти авторський гумор, адаптуючи його до мови та культури українського читача.

Ключові слова: *практична транскрипція, гумор, антропоніми, комічний ефект, калькування, транслітерація, семантична адаптація, динамічна еквівалентність.*

Постановка проблеми. В ономастичних студіях комічна функція власних імен персонажів традиційно посідає чільне місце серед пріоритетів лінгвістичного аналізу. Комічні прізвища стають носіями гумору, коли відображають особливості вимови, поведінку, риси характеру, зовнішність, професію чи вади людини, асоціативні зв’язки або схожість з літературними персонажами. Джерелом комічності може бути перебільшений або ослаблений прояв ознаки, прагнення до милозвуч-

© Донець С. М., Нешко С. І., Ель Кассем О. В., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

ності чи наслідування іноземних зразків, а також походження від назв тварин, рослин чи страв [3, с. 76–80].

Власні імена персонажів у романі Террі Пратчетта «Guards! Guards!» є головним джерелом комічного ефекту, адже саме через них автор будує самобутню ономастичну систему, в якій ім'я не лише виконує денотативну функцію, а й стає носієм гумору, сатири та наративних елементів. Вони становлять певний виклик для перекладачів, оскільки їхнє перенесення в іншу мовно-культурну систему вимагає мовних компетенцій, перекладацької творчості та вміння адаптувати комічний ефект до очікувань читачів цільової культури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічне підґрунтя вивчення природи комічного та засобів вербалізації гумору в художньому дискурсі закладено в працях таких науковців, як А. Є. Болдирєва та І. Е. Сніховська. Вони вивчають лінгвокогнітивний та когнітивно-прагматичний виміри гумористичного [1; 7]. Проблематика перекладознавчої рецепції та специфіка відтворення гумористичного потенціалу українською мовою перебувають у фокусі уваги В. О. Самохіної, Ю. О. Савіної та Шумейко О. А. [6; 5; 8]. Безпосередньо ономастичний простір роману "*Guards! Guards!*" частково опрацьовано М. К. Гібкою у площині функціонального навантаження власних імен персонажів, тоді як перекладознавчі особливості авторських онімів і неологізмів аналізує М. Колев [10; 11]. Утім, комплексна оцінка ефективності перекладацьких рішень щодо передачі комічного потенціалу антропонімів у зазначеному творі українською мовою й досі потребує поглибленого системного опрацювання.

Постановка завдання. Метою цієї статті є дослідження особливостей і стратегій відтворення комічного потенціалу власних імен персонажів твору в українському перекладі, а також зіставний аналіз оригіналу й перекладу для визначення ефективності перекладацьких рішень, окреслення нових підходів для відтворення гумору. Методологія дослідження ґрунтується на комплексному поєднанні лінгвістичних та перекладознавчих методів, підпорядкованих меті виявлення специфіки відтворення комічного потенціалу власних назв. Окреме місце посідає перекладознавчий трансформаційний аналіз, за допомогою якого було класифіковано використані перекладацькі стратегії (калькування, транслітерацію, смислову та словотвірну адаптацію). Матеріалом дослідження слугував корпус онімних одиниць, вилучених методом суцільної вибірки з англомовного роману Т. Пратчетта «Guards! Guards!» [13] та його офіційного українського перекладу «Варта! Варта!», здійсненого І. Серебряковою та А. Коник [4].

Виклад основного матеріалу. У гумористичному тексті імена персонажів добирають так, щоб викликати сміх чи іронію – завдяки грі звуків, прихованим значенням або культурним відсиланням. Влучна назва підсилює характеристику героя й комічний ефект, адже авторські імена рідко бувають випадковими, часто містять каламбури чи алюзії. Так, у дослідженні ономастики згадуються *Ophelia Butt* та *Ima Hogg* – імена з подвійними іронічними натяками, поширені в популярній культурі як джерела жартів [9, с. 217]. Фонетична гра, етимологічні каламбури та алюзії на відомі реалії створюють комічний заряд, а сама стисліть імені забезпечує миттєвий ефект контрасту між звичним значенням і новим контекстом.

Власні назви виконують не лише референтну, а й смислово-стилістичну функцію: вони підсилюють сатиричний або іронічний лад і слугують додатковим джерелом сміху [2, с. 39]. Перекладачеві при цьому загрожують певні втрати, так, наприклад, якщо ім'я містить жартівливий підтекст, алюзію чи гру слів, без контексту мови оригіналу цей гумор може не спрацювати, а заміна культурно-специфічної власної назви може поставити під загрозу комічний ефект оригіналу. На збереження гумору впливає обрана стратегія. Лаконічні оніми зі специфічним забарвленням сприймаються як стійкі образи і викликають більше сміху, ніж розлогі описові конструкції [12, с. 4]. Тому часто залишають оригінальні назви без перекладу або транслітерують їх, щоб зберегти фонетичну гру та відчуття невідповідності узусу.

Якщо комічний потенціал імені втрачається під час перекладу, його можна компенсувати за допомогою коментарів у тексті. Перекладач свідомо йде на створення нового жарту або ж внесення іншої вигадливої деталі безпосередньо у фрагменті втрати. Проте компенсація словесної гри виправдана лише за збереження авторської інтенції і має залишатися в межах діалогу персонажа [2, с. 41], інакше гумор розмивається. Перекладачеві доводиться обирати, чи перенести гру слів у діалог, чи додати пояснення поза текстом, балансуючи між читачем і автором оригіналу.

Комічність формується через фонетичні зсуви, приховані етимологічні натяки, алюзії, соціальні підтексти та сам спосіб використання імен у діалогах. У межах аналізу роману Террі Пратчетта

"Guards! Guards!" було опрацьовано корпус імен, у якому зафіксовано 49 випадків застосування перекладацьких стратегій: калькування трапляється у 24 випадках (49,0%), транслітерація – у 18 (36,7%), а смислова адаптація у 7 випадках (14,3%). З огляду на обмежений обсяг дослідження, нижче проаналізовано найбільш показові та типологічно виразні приклади відтворення комічного потенціалу пратчеттівського ономастикону.

Як слушно зауважує М. Гібка, ім'я може мати як постійні, так і моментальні функції, і саме ця багатоплановість максимально проявляється у творчості Пратчетта [10]. Його імена завжди багаторівневі: крім номінативного значення, вони несуть приховані характеристики, соціальні натяки, стилістичні й культурні сигнали, які читач підсвідомо зчитує.

Постійні функції виявляються в семантичній насиченості. В оригіналі ім'я, *Samuel Vimes* у своїй англійській формі звучить суворо та стримано. Зауважимо, що його прізвище перегукується з *vime* «лоза», прут для плетіння»). Це додає образу додаткові конотації та натякає на певну гнучкість і витривалість героя. Такі властивості підкреслюють притаманну Ваймзу внутрішню жорсткість. Аналіз показує, що в українському перекладі «Семюель Ваймз» передано транслітерацією. Це зберігає звучання, нівелюючи приховану етимологічну гру. Демонстрований випадок характерний для більшості нейтральних імен Пратчетта. При перекладі форма передається точно, але підтекст залишається втраченим, і перекладач змушений компенсувати це через інтонацію чи контекст.

Щодо перекладу *Fred Colon* спостерігається схожа проблема. Слово «*colon»* «товста кишка» створює неприховану фізіологічну комічність, яка відповідає повільному, незграбному, але добродушному образові персонажа. Український переклад «Фред Колон» передає форму транслітерацією, але для читача підтекст неочевидний, тому асоціативний зв'язок втрачається. Фонетична прозорість англійського апелятива зникає в мові перекладу, а, головне, гумор імені перестає працювати сам по собі, хіба може виникати тільки завдяки сюжету, що не було задумом автора.

Комізм імені *Nobby Nobbs* тримається на відвертій іронії. Сленгове *nob* «шишка», «аристократ» чи «сноб» різко контрастує з натурою персонажа, який постає перед читачем дрібним шахраєм та пройдисвітом. Пратчетт зображає сатиричний антипортрет. «Ноббі Нобс» передається транслітерацією українським перекладачем. За такого підходу звуковий образ зберігається, проте задум автора окреслити соціальну насмішку цілком втрачено. Сатиричне забарвлення неможливе при транслітеруванні мотивованих антропонімів.

На відміну від попередніх прикладів, семантика імені *Carrot Ironfoundersson* є прозорою для обох мовних аудиторій. Комічний ефект тут будується на частковій буквальності. Без сумнівів, кремезний, ідеально прямокутний юнак за статурою справді викликає в уяві образ морквини. В українській версії перекладу «Морква Рудокопсон» збережено обидва змістові компоненти. Спостерігаємо пряму вказівку на зовнішність та передачу патронімічності «син гірника». На нашу думку, відповідно українському словотвору можливо було перекласти як «Рудокопсин». Однак, попри наше зауваження, перекладачеві вдалося відтворити основний авторський дисонанс та вдало адаптувати для читача.

Ономастична гра навколо постаті *Lord Vetinari* є значно тонша й спирається, за задумом автора, на подвійну конотацію. Прізвище містить пряму пародійну алюзію на італійський рід Медичі. Спостерігаємо також прихований гумор у опозиції слів *medico* та *veterinario*, де перший – лікар для людей, а другий – для тварин. Це саркастично описує Патриція, який керує городянами, немов нерозумною худобою. Українська транслітерація буде вірно сприйнята читачем лише за наявності фонових знань або відповідного коментаря; за інших умов конотація та задум автора втрачаються.

Для англійського читача антропонім *Lupine Wonse* є досить промовистим, де прикметник *Lupine* «вовчий», «хижий» викликає додаткові асоціації – а саме прихованої загрози. Для україномовного читача «Люпін» не викликає негативних конотацій, можливо, навпаки, асоціюється з гарною квіткою. Задум автора передати загрозу, закодовану в імені персонажа, який зовні є зовсім непоказним та тихим, виявляється втраченим. Характеристика імені *Wonse* асоціюється з *once* «колись», натякаючи на його попередні таємні дії. У сцені, де ім'я записано як «Lupine Squiggle Sec'y PP», переклад «Люпін тільда секр. в.о.» є вдалою адаптацією. Слово «тільда» замінює нерозбірливий *squiggle*, створюючи новий тип комічності, заснований на асоціації із знаком «тильда».

Назва таємної організації *The Elucidated Brethren of the Ebon Night* є пародією на помпезні ордени з езотеричною стилістикою. Урочистість латинізмів поєднано з дещо «надмірною» темністю. Переклад «Просвітлене братство ночі, темної, мов чорне дерево» зберігає структуру, хоча

іронія, пов'язана з латинізмом *elucidated*, частково губиться. Тут працює механізм калькування: зміст передано точно, але український переклад робить назву навіть більш стилістично маркованою, ніж англійський варіант значення. Через це виникає свій тип комічності: титул стає настільки перевантаженим, що іронія народжується з самої мовної надмірності.

Окрему групу пратчеттівського ономастикону становлять імена як маркери соціальної стратифікації. Сатиричний дисонанс тут виникає через поєднання пишномовних аристократичних формул із неприваблівою чи гротескною сутністю їхніх носіїв. Показовими прикладами є повне ім'я леді *Lady Sybil Deidre Olgivanna Ramkin* та величні титули її болотних драконів: *Goodboy Bindle Featherstone of Quirm* «Пуцьвірінок Хорошик Квірмський Камнеперий», *Talonthrust Vincent Wonderkind of Quirm* «Вінсент Гострий Кіготь Квірмова Дивовижа» та *Lord Mountjoy Gayscale Talonthrust III of Ankh* «Лорд Зальотник Веселуск Гострий Кіготь Третій Анкський». Для передачі імені самої аристократки «Сибіл Ремкін» використано транслітерування. Перекладач зберігає британський шляхетний колорит, а от у кличках рептилій перекладач вдається до семантичного калькування та словотвірної адаптації. Такий прийом виразно пародіює геральдичні традиції, де за кількаповерховими титулами ховаються крихітні, недосконалі й схильні до самозаймання істоти.

В звертаннях *Mad Sybil* «Безумна Сибіл» чи *Vinny* «Вінні» автор використовує емоційно-експресивний вплив на читача. Перше вказує на іронічний погляд Колона, друге – ніжність Сибіл до дракона. В українському перекладі зберігаються обидва регістри: фамільярність та експресію.

Прізвисько *Errol*, яким Ноббі Ноббс наділяє дракона, створює гумор через асоціацію з реальним, але невидимим братом Ноббі. Тут ім'я доповнює образ, а не лише позначає його. Якби перекладач обрав промовисте українське ім'я чи прізвисько, то така прагматична адаптація дозволила б наблизити комічний ефект, активуючи у читача культурно-побутові конотації.

В тексті неодноразово помічено вживання описових зворотів для створення емоційної оцінки, серед яких привертає увагу розгорнуте фразове ім'я *Cut-Me-Own-Throat Dibbler*. Українською «Нудль Від-Душі-Відриваю/Відривач» перекладачем відтворено не стільки буквальний зміст, скільки комічну інтенцію оригіналу – показну щедрість, яка викликає у читача додаткові асоціації. За аналогічним принципом перекладено й найменування інших персонажів. Наприклад, *Brother Doorkeeper* «брат Придверник», *Brother Plasterer* «брат Тинькар», *Brother Fingers* «брат Загребун», *Brother Watchtower* «брат Дозорець», *Brother Dunnykin* «брат Клозетник» – усі імена неодмінно наділені конотаціями, а сатиричний контраст тут виникає завдяки поєднанню сакрального звертання «брат» із приземленими ремісничими чи побутовими характеристиками.

Художній контекст розкриває семантику цих номінацій безпосередньо через функції або риси персонажів. Спостерігається конкретизація значення, оскільки «брат Придверник» відчиняє, зачиняє та лагодить двері; ім'я «брата Тинькаря» вказує на його фах; «брат Загребун» промишляє грабунком; «брат Дозорець» володіє інформацією про всі міські події, а прізвисько «брата Клозетника» обрано через неприємний запах з рота. Відповідно, такі оніми виступають виразними маркерами соціальної та сюжетної ролі персонажів, а обрана перекладацька стратегія забезпечує їхню повну смислову прозорість для читача.

У моментальних функціях імен Пратчетта комізм виникає з непорозумінь. Так, епізод із *Captain Slimes* та реплікою *Vimes, with a Vee* демонструє, як неправильне почуте ім'я створює жарт. Прізвище *Slimes* в англійській має виразні негативні конотації *slime* – «слиз, мерзотник», натомість українське «Слаймз» несе менш виразний семантичний ефект, зберігаючи лише фонетику. Комічність відновлюється реплікою «Ваймз. Через "В"», яка відтворює сам механізм корекції помилки.

До менш помітних, але важливих комічних імен належать дрібні персонажі та побутові назви. *Skrp* – ім'я щура, яке передає звукопис, і українське «Скрп» зберігає це звуконаслідування. *Minty Rocksmacker* «Мінті Скелегупка» відтворено транслітерацією та калькуванням, яка зберігає колорит фантазійного прізвиська. *Bjorn Stronginthearm* «Бйорн Міцнорук» є типовою іронічною формулою скандинавського епосу, теж переданою транслітерацією та калькуванням з гумористичною точністю. *Mistress Garlick* «добродійка Часник» передано буквально, що дозволяє зберегти побутовий комізм. Паратекстуальний гумор проявляється в *The Four Horsemen of the Apocralypse*, де «*Apocralypse*» навмисно деформовано так, щоб фонетично нагадувати *crap*. Українське «Апокраліпсис» передає цю деформацію, і хоча конотація слова *crap* не настільки прозора для україномовного читача, сама форма передається транскрипцією та залишається очевидно спотвореною, що

створює власний комічний ефект «зламаного пафосу».

Rex Vivat перекладається транслітерацією, адже в оригіналі це не власне ім'я, а латинське гасло «хай живе король», яке комічно сприймається неосвіченим персонажем як ім'я нового правителя. Такий прийом дозволяє зберегти подвійний комічний ефект і в українській версії. *Sham Harga* «Реберні/Облуда Гарґа» містить пряму оцінку персонажа, і переклад точно передає семантику слова sham.

У творі імена колишніх правителів Анк-Морпорка – *Nersh the Lunatic*, *Giggling Lord Smince*, *Psychoneurotic Lord Snapcase* – демонструють хаотичність і гротеск завдяки сатиричним епітетам із семантичним значенням психічних розладів. Задля збереження авторського задуму вираження іронії, перекладач обирає поєднання практичної транскрипції власних назв із лексико-семантичним перекладом та граматичною модифікацією супровідних характеристик «Нерш Лунатик», «Лорд Смінс Хихотун», «Невротичний лорд Снепкейс». Читач сприймає дивакуватість персонажів через їхні імена.

У наведеному прикладі *Great A'Tuin the Sky Turtle* у перекладі «Небесна Черепаха, Великий А'Туїн» автор перекладу поєднує транслітерацію та калькування, що дозволяє зберегти міфологічну велич образу. Водночас вдається зберегти когнітивну структуру та конотацію пратчеттівської іронії; тут спостерігається використання стилістично маркованої лексики.

Власні назви у Пратчетта функціонують не просто як імена для героїв, а як повноцінні конотативно забарвлені стилістичні одиниці, котрі індивідуалізують персонажів, віддзеркалюють їхній соціальний статус, створюють сатиричний або емоційно-експресивний ефект і, водночас, виступають основою вербального гумору. В українському перекладі роману "*Guards! Guards!*" зафіксовано використання різних способів відтворення власних імен. Серед них можна виокремити транслітерацію «Ваймз», «Ветінарі», «Еррол», «Рекс Віват», смислову адаптацію «Морква Рудокопсон, «Нудль Відривач», «Люпін тільда» та калькування «Просвітлене братство темної ночі, брат Придверник». Транслітерація імен у неведених прикладах зберігає вихідне звучання, хоча часом приводить до втрати етимологічних чи стилістичних конотацій. Адаптація має свої переваги завдяки підбору мовних відповідників для передачі жартів і метафор. Стратегія використання калькування передає денотативне значення, однак звужує стилістику та експресію оригіналу.

Висновки. Опираючись на розглянуті варіанти відтворення пратчеттівського ономастикону зроблено висновки про необхідність пошуку балансу між формальною точністю та функціональністю, адже першочерговим завданням перекладача є збереження комічного потенціалу імені, а не його буквальної форми. У цьому контексті найбільш виправданою постає стратегія динамічної еквівалентності. Відповідно до функції конкретної онімної одиниці перекладач зберігає її звукову форму з подальшою контекстуальною компенсацією, калькує прозорий семантичний зміст або вдається до адаптації, прагнучи створити новий жарт у межах загальної тональності твору.

Використання такого підходу дає змогу мінімізувати неминучі семантичні втрати й відтворити сатиричну сутність пародійних титулів, імен та прізвиськ персонажів. Український переклад відображає не лише первинні гумористичні ефекти, а й інтерпретує їх крізь призму мовно-культурного коду цільової аудиторії. Головне завдання перекладача – максимально відтворити усіма доступними методами приховану іронію художнього світу автора.

Список літератури:

1. Болдирєва А. Є. Мовні засоби створення гумористичного ефекту: лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі романів П. Г. Вудхауза) : автореф. дис. … канд. філол. наук : 10.02.04. Одеса, 2007. 23 с.

2. Кононенко І. Особливості перекладу імен етноунікальних емоційних концептів. *Міжкультурна комунікація і перекладознавство: точки дотику та перспективи розвитку* : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Переяслав, 12–13 трав. 2023 р.) / за ред. К. І. Мізіна. Переяслав : Ун-т Григорія Сковороди в Переяславі, 2023. С. 38–42.

3. Кузьмич О. Я. Мовні засоби творення комічного в українській прозі кінця XX століття – початку XXI століття : дис. … канд. філол. наук : 10.02.01. Луцьк, 2015. 217 с.

4. Пратчетт Т. Варта! Варта! / пер. з англ. І. Серебрякової, А. Коник. Львів : Видавництво Старого Лева, 2019. 416 с. ISBN 978-617-679-700-5.

5. Савіна Ю.О. Особливості перекладу комічних фрагментів художнього твору. Трансформація як спосіб досягнення адекватності перекладу. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2023. Вип. 207. С. 236–242. DOI: https://doi.org/10.32782/2522-4077-2023-207-35.

6. Самохіна В. О. Англомовний жарт: когніція, комунікація, текст. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Філологія*. 2011. № 972. С. 119–129.

7. Сніховська І. Е. Когнітивно-прагматичний підхід до аналізу гумористичного тексту. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2004. № 16. С. 140–141.

8. Шумейко О. А. Мовні засоби творення комічного в сучасній українській поезії (на матеріалі творів другої половини XX століття) : дис. … канд. філол. наук : 10.02.01 / Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. Харків, 2007. 203 с.

9. Gasque T. J. The study of names as humor in the thirty-nine years of the journal Names. *Names*. 1991. Vol. 39, no. 3. P. 217–224. DOI: https://doi.org/10.1179/nam.1991.39.3.217.

10. Gibka M. K. The functions of characters' proper names in Guards! Guards! by Terry Pratchett. *Onomastica Uralica*. Debrecen ; Helsinki : Debrecen University Press, 2018. P. 203–214. URL: https://www.researchgate.net/publication/361716897_The_functions_of_characters'_proper_names_in_Jingo_by_Terry_Pratchett (accessed: 13.09.2026).

11. Kolev M. Strategy and procedures for translating proper nouns and neologisms in Terry Pratchett's fantasy novel Small Gods into Afrikaans : MA dissertation. Pretoria : University of Pretoria, 2016. URL: http://hdl.handle.net/2263/58579 (accessed: 01.09.2026).

12. Philippe M. Incongruous names: the humorous coinage and use of proper names. *Lexis*. 2021. No. 17. DOI: https://doi.org/10.4000/lexis.5204.

13. Pratchett T. Guards! Guards! London : Victor Gollancz, 1989. 288 p. ISBN 978-0575046061.

Donets S. M., Neshko S. I., El Kassem O. V. TRANSLATION OF PROPER NAMES FROM THE NOVEL "GUARDS! GUARDS!" BY TERRY PRATCHETT

The article deals with a thorough linguistic, stylistic and translation study of conveying the comic potential of proper names from the novel by Terry Pratchett "Guards! Guards!" in its Ukrainian translation. It has been revealed that the proper names coined by Terry Pratchett within his literary universe significantly goes beyond their nominative function and act as stylistic devices of irony, satire, grotesque, as well as tools for describing character traits. The analysis has also shown that the proper names by Pratchett effectively function as lexical units used by the authors to enrich the characters, make them expressive, extralinguistically reveal their social status, as well as create a satirical and/or emotional effect. Therefore, for Pratchett the associative names serve as a conceptual basis for verbal humour which he deliberately conveys to the reader. The study is concerned with the functional specificity of applying such translation strategies as loan translation, practical transcription and semantic adaptation on the basis of the database of the proper names collected. The features of conveying constant and situational functions of proper names have also been investigated; the proper names were translated taking into account the phonetic deformation, hidden etymological allusions, references to the historical and cultural realities, and wordplays. The study has revealed that loan translation can preserve the phonetic characteristics of an English anthroponym, however it often results in the loss of associative, sociocultural and humorous connotations. The translation of connotatively coloured vocabulary requires the use of compensation and/or adaptation as well as comments in order to fully convey the emotions and the expression the original text evokes in the reader. The semantic loan translation and morphological adaptation of proper names, namely anthroponyms, serve in the authentic and translated texts as a tool for conveying the satirical dissonance between the high style and the satirical nature of the characters. The study has revealed the importance of the dynamic equivalence strategy for reproducing the proper names coined by Terry Pratchett and preserving the author's humour by adapting it to the language and culture of Ukrainian readers.

Keywords: *practical transcription, humour, anthroponyms, comic effect, calque, loan translation, transliteration, semantic adaptation, dynamic equivalence.*

Дата першого надходження статті до видання: 02.09.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 18.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 16.11.2026